

PREFERENCJE FINANSOWE ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO

1. Uwagi ogólne

Wśród kilku kategorii podmiotów, którym przyznano preferencje finansowe, ze względu na ich specyficzną działalność związaną ze wspieraniem państwa w realizacji zadań publicznych, znajdują się organizacje pożytku publicznego. W sposób szczególny dotyczy to ich działalności statutowej.

Do roku 2004 brakowało rozwiązań prawnych, które uwzględniałyby i regulowały istotną rolę jaką odgrywają organizacje pozarządowe w realizacji zadań publicznych. Dlatego też uwzględniając postulaty przedstawicieli trzeciego sektora, a także ze względu na wzrastającą współpracę władz publicznych ze strukturami organizacji pozarządowych wprowadzono ustawową regulację ich pozycji, uchwalając ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹. Potrzeba uchwalenia powyższej ustawy wynikała także m.in. z braku ustawowego rozwinięcia, w odniesieniu do sposobów realizacji zadań publicznych, konstytucyjnej zasady subsydiarności (pomocniczości), a także z braku wystarczającego uwzględnienia w prawie polskim specyfiki trzeciego sektora, którego działalność w krajach Unii Europejskiej w wielu dziedzinach prawa zrównana jest z działalnością sektora drugiego (przedsiębiorców)². Przyjęte w ustawie o działalności pożytku publicznego rozwiązania prawne mają na celu stworzenie optymalnych możliwości efektyw-

Marek Tyrakowski; dr nauk prawnych; adiunkt Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; adres do korespondencji: zdenek6@interia.pl

¹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.), cyt. dalej jako u.d.p.p. W ustawie uregulowano m.in.: definicję działalności pożytku publicznego, podmioty mogące realizować taką działalność, sposób i warunki ubiegania się o status organizacji pożytku publicznego i inne ważne kwestie związane z tego rodzaju działalnością.

² A. Gluziński, *Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*, Wyd. Difin, Warszawa 2005, s. 11.

nego współdziałania podmiotów władzy publicznej z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego³.

Do podstawowych preferencji finansowych, przyznanych przez państwo, a związanych z działalnością statutową organizacji pożytku publicznego można zaliczyć:

- zwolnienia podatkowe,
- darowizny od osób fizycznych i prawnych odliczane od podstawy opodatkowania, dokonane w oparciu o ustawy o podatkach dochodowych,
- możliwość przekazania przez osoby fizyczne 1% naliczonego podatku na działalność organizacji pożytku publicznego,
- inne preferencje finansowe.

Celem niniejszego artykułu jest – poprzez prezentację powyższych regulacji – wskazanie w jaki sposób państwo wspiera organizacje pożytku publicznego, które pomagają mu, a w pewnych sytuacjach i wyręczają w realizacji zadań publicznych.

2. Zwolnienie podatkowe organizacji pożytku publicznego w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych, jako jedna z podstawowych preferencji finansowych.

Dla działalności organizacji pożytku publicznego ważne znaczenie ma zwolnienie w podatku dochodowym od osób prawnych (p.d.o.p). Poprzez system zwolnień podatkowych ustawodawca wyłącza spod opodatkowania określoną kategorię podmiotów lub przedmiotów. Zwolnienie podatkowe jest zatem wyłączeniem spod opodatkowania określonych kategorii stanów faktycznych bądź prawnych, pomimo że mieszczą się one w zakresie podmiotowo-przedmiotowym opodatkowania. Podkreślić należy, że fakt objęcia zwolnieniem podmiotowym nie oznacza, że dany podmiot przestaje być podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych. Przeciwnie, status podatnika określonego podatku podmiot zachowuje także wtedy, gdy jest zwolniony z tego podatku⁴.

³ J. Blicharz, A. Huchla, *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, Wolters Kluwer business, Warszawa 2008, s. 24.

⁴ Zob. Pismo Ministerstwa Finansów – Dyrektora Departamentu Organizacji i Nadzoru Podatkowego z dnia 27 maja 1996 r., ON-7-0353-34-ME/96, „Biuletyn Skarbowy”, 1997/2, s. 20.

W piśmiennictwie podkreśla się podział zwolnień na zwolnienia o charakterze bezwarunkowym i warunkowym. Istotą tych pierwszych jest to, że dochody w całości lub w części pochodzące z określonego w przepisie źródła są z mocy prawa wolne od podatku bez względu na ich późniejszy sposób przeznaczenia. Natomiast do zwolnień warunkowych zalicza się te rozwiązania, w których podatnik uzyskuje prawo do zwolnienia tylko w przypadku wydatkowania uzyskanych dochodów na ściśle określony cel np. działalność statutową⁵.

W tym podatku istotną grupę zwolnień przedmiotowych stanowią zwolnienia dochodów przeznaczonych na cele statutowe. Pojęcie działalności statutowej oznacza ogół czynności i działań znajdujących podstawę w statucie danego podmiotu tzn. nienaruszających jego postanowień⁶. W p.d.o.p. obowiązuje zwolnienie dotyczące bezpośrednio dochodów organizacji pożytku publicznego, w wyniku którego zwolnione z opodatkowania są wszystkie dochody powyższych organizacji, w części przeznaczonej na działalność statutową. Organizacja pożytku publicznego może korzystać z takiego zwolnienia z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego⁷. Z tego zwolnienia wyłączona jest działalność gospodarcza.

Zwolnienie dotyczące podatników przeznaczających dochody na cele statutowe ma zastosowanie, jeżeli dochód jest przeznaczony i – bez względu na termin – wydatkowany na powyższe cele w tym także na nabycie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych służących bezpośrednio realizacji tych celów oraz na opłacenie podatków nie stanowiących kosztu uzyskania przychodów⁸.

⁵ S. Babiaryz, L. Błystak, B. Dauter, A. Gomułowicz, R. Pęk, K. Winiarski, *Podatek dochodowy od osób prawnych. Komentarz 2010*, Unimex, Wrocław 2010, s. 859; M. Mucha-Prymas, *Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych. Komentarz*, Difin, Warszawa 2008³, s. 522.

⁶ G. Dźwigała, Z. Huszcz, P. Karwat, R. Krasnodębski, M. Ślifirczyk, F. Światała, *Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2009, s. 561.

⁷ Art. 17, ust. 1, pkt. 6c ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn. Dz. U. 2000, nr 54, poz. 654 z późn. zm.), cyt. dalej jako u.p.d.o.p.; *Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*, red. W. Nykiel, A. Mariański, ODDK, Gdańsk 2008, s. 770-773.

⁸ Art. 17, ust. 1b ustawy o p.d.o.p. Zob. też *Podatek dochodowy od osób prawnych. Rok 2008. Komentarz*, red. J. Marciniuk, Wydawnictwo C.H. Beck, War-

Zwolnienie dotyczące podatników przeznaczających dochody na cele statutowe stosuje się również w przypadku lokowania dochodów poprzez nabycie:

1) wyemitowanych po dniu 1 stycznia 1989 r. obligacji Skarbu Państwa lub bonów skarbowych oraz obligacji wyemitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego po dniu 1 stycznia 1997 r.,

2) papierów wartościowych lub niebędących papierami wartościowymi instrumentów finansowych⁹, o ile nabycie takie nastąpiło w ramach zarządzania portfelem¹⁰, również w przypadku gdy zarządzanie portfelem odbywa się na podstawie umowy z towarzystwem funduszy inwestycyjnych¹¹, pod warunkiem zdeponowania tych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych na odrębnym rachunku prowadzonym przez uprawniony podmiot w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,

3) jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych działających na podstawie ustawy o funduszach inwestycyjnych.

Zwolnienie to ma zastosowanie, jeżeli dochód jest przeznaczany i wydatkowany, bez względu na termin, na cele statutowe¹².

Biorąc pod uwagę zaprezentowane zwolnienie oznacza to, iż wszystkie dochody organizacji pożytku publicznego, bez względu na źródło ich pochodzenia, jeśli przeznaczane są na cele (zadania) statutowe są wolne od opodatkowania. Jak wynika z powyższego jest to preferencja finansowa, która w sposób istotny wspiera działalność tych podmiotów.

szawa 2008, s. 730-733; W. Dmoch, *Podatek dochodowy od osób prawnych*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 547-548.

⁹ Dotyczy to niebędących papierami wartościowymi instrumentów finansowych, o których mowa w art. 2, ust. 1, pkt 2, lit. c ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 z późn. zm.).

¹⁰ Art. 75. ust. 1 – w umowie o zarządzanie portfelem, w którego skład wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, firma inwestycyjna zobowiązuje się do podejmowania i realizacji decyzji inwestycyjnych na rachunek klienta, w ramach pozostawionych przez zleceniodawcę do dyspozycji zarządzającego środków pieniężnych lub instrumentów finansowych.

¹¹ Towarzystwo funduszy inwestycyjnych musi wykonywać tę działalność na podstawie art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546 z późn. zm.).

¹² Art. 17, ust. 1e i 1f ustawy o p.d.o.f.

3. Darowizny od osób fizycznych i prawnych, dokonane w oparciu o ustawy o podatkach dochodowych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Darowizna jest pojęciem wywodzącym się z prawa cywilnego. Należy do umów pod tytułem darmym. Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swojego majątku¹³. Na gruncie prawa podatkowego może być ona ujmowana wyłącznie w takim kształcie, jaki został jej nadany w unormowaniach kodeksu cywilnego. Jak słusznie zwrócił uwagę Naczelny Sąd Administracyjny, darowizna pozostaje instytucją prawa cywilnego, a jej wykorzystanie dla celów podatkowych w niczym nie zmienia istniejącego stanu prawnego¹⁴. W podobny sposób kwestię darowizn eksplikuje również Ministerstwo Finansów¹⁵.

3.1. Darowizny od osób prawnych

Ważne znaczenie – jako preferencja finansowa – ma możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania przez osoby prawne darowizn przekazanych na działalność statutową organizacji pożytku publicznego, łącznie do wysokości nie przekraczającej 10% dochodu¹⁶. Jeżeli przedmiotem darowizny są towary opodatkowane podatkiem od towarów i usług, za kwotę darowizny uważa się wartość towaru wraz z podatkiem od towarów i usług, w części przekraczającej kwotę podatku naliczonego, którą podatnik ma prawo odliczyć zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług z tytułu dokonania tej darowizny¹⁷.

¹³ Art. 888 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

¹⁴ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego – Ośrodek Zamiejscowy w Gdańsku z 7 sierpnia 1996 r., sygn. akt SA/Gd 1558/95, „Serwis Podatkowy”, 1998/8, s. 4.

¹⁵ Pismo Ministerstwa Finansów – Wicedyrektora Departamentu Podatków Bezpośrednich i Opłat z dnia 11 marca 1997 r. PO 2/BKO/AL-0130/652/97, „Biuletyn Skarbowy”, 1997/3, s. 14. Na instytucję darowizny z Kodeksu cywilnego powołano się także m.in. w: Postanowieniu Trzeciego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Radomiu z dnia 2 marca 2005 r. 1473/58/WD/423/25/05/TC, LexPolonica nr 382399, a także w Decyzji Izby Skarbowej w Szczecinie z dnia 22 czerwca 2005 r. PB-1.32.4230-1/05, LexPolonica nr 383103.

¹⁶ Art. 18, ust. 1, pkt. 1 i ust. 1a ustawy o p.d.o.p.

¹⁷ Art. 18, ust. 1b ustawy o p.d.o.p.

Odliczenie powyższych darowizn stosuje się, jeżeli wysokość darowizny jest udokumentowana dowodem wpłaty na rachunek bankowy obdarowanego, a w przypadku darowizny innej niż pieniężna – dokumentem, z którego wynika wartość tej darowizny, oraz oświadczenie obdarowanego o jej przyjęciu¹⁸. Ponadto podatnicy korzystający z odliczenia darowizn są obowiązani wykazać w zeznaniu kwotę przekazanej darowizny, kwotę dokonanego odliczenia oraz dane pozwalające na identyfikację obdarowanego, w szczególności jego nazwę, adres i numer identyfikacji podatkowej lub numer uzyskany w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w którym obdarowany ma siedzibę, służący dla celów podatkowych identyfikacji¹⁹.

Podatnikowi przysługuje też prawo do odliczenia darowizny na rzecz organizacji pożytku publicznego, w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, prowadzącej działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych, po spełnieniu ustawowych warunków²⁰. Z darowizn m.in. na działalność statutową organizacji pożytku publicznego wynikają również odpowiednie obowiązki obdarowanych²¹.

3.2. *Darowizny od osób fizycznych.*

Także i tego typu darowizny – będące preferencją finansową – mają istotny wpływ na dochody organizacji pożytku publicznego. Obecnie osoby fizyczne mogą pomniejszyć podstawę opodatkowania o darowizny na cele określone w ustawie o działalności pożytku publicznego, na rzecz podmiotów prowadzących taką działalność w sferze zadań publicznych, do wysokości nie przekraczającej w roku podatkowym kwoty 6% do-

¹⁸ Art. 18, ust. 1c p.d.o.p.

¹⁹ Art. 16, ust. 1g p.d.o.p.

²⁰ Art. 18, ust. 1j ustawy o p.d.o.p.

²¹ Art. 18, ust. 1e i 1f ustawy o p.d.o.p. Zob. więcej: E. Flor w: Praca zbiorowa ekspertów Departamentu Podatkowego BDO, *Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych. Komentarz*, wyd. 3 Difin, Warszawa 2008, s. 570-571; G. Dźwigala, Z. Huszcz, P. Karwat, R. Krasnodębski, M. Ślifirczyk, F. Świtala, *Ustawa*, s. 649; D. Kosacka-Łędzewicz, B. Olszewski, *Leksykon podatku dochodowego od osób prawnych*, UNIMEX, Wrocław 2010, s. 933.

chodu²². Również łączna kwota odliczeń nie może przekroczyć 6% dochodu²³.

Jeżeli przedmiotem darowizny są towary opodatkowane podatkiem od towarów i usług, za kwotę darowizny uważa się wartość towaru wraz z podatkiem od towarów i usług, w części przekraczającej kwotę podatku naliczonego, którą podatnik ma prawo odliczyć zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług z tytułu dokonania tej darowizny²⁴.

Darowizny pieniężne muszą być dokumentowane wpłatą na rachunek bankowy obdarowanego. W przypadku darowizn innych niż pieniężne muszą one dla odliczenia być potwierdzone dokumentem, z którego wynika wartość darowizny, oraz oświadczeniem obdarowanego o jej przyjęciu²⁵. Oprócz tego podatnicy korzystający z odliczenia prezentowanych darowizn są zobowiązani wykazać w zeznaniu kwotę przekazanej darowizny, kwotę dokonanego odliczenia oraz dane pozwalające na identyfikację obdarowanego, a w szczególności jego nazwę i adres. W przypadku zwrotu dokonanej darowizny, obdarowany jest obowiązany przekazać urzędowi skarbowemu informację o zwróconej podatnikowi darowiznie, w terminie miesiąca od dnia dokonania zwrotu²⁶.

Prawo do odliczenia darowizny na rzecz organizacji pożytku publicznego, w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, prowadzącej działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych, przysługuje podatnikowi pod takimi samymi warunkami jak w prezentowanych wyżej darowiznach w podatku

²² Art. 26, ust. 1, pkt. 9, lit. a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz. U. z 2010, Nr 51, poz. 307 z późn. zm.), cyt. dalej jako u.p.d.o.f. Zob. też R. Kubacki, *Leksykon podatku dochodowego od osób fizycznych*, UNIMEX, Wrocław 2010, s. 979-980; A. Bartosiewicz, R. Kubacki, *PIT*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 1111-1112.

²³ Art. 26, ust. 5 ustawy o p.d.o.f.

²⁴ Art. 26, ust. 6 ustawy o p.d.o.f.

²⁵ Art. 26, ust. 7 pkt. 2 ustawy o p.d.o.f.

²⁶ Art. 26, ust. 6b i 6c ustawy o p.d.o.f.; J. Marciniuk, *Podatek dochodowy od osób fizycznych 2010*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 943.

dochodowym od osób prawnych²⁷. Również i tutaj z tytułu darowizny, dla obdarowanych wynikają odpowiednie ustawowe obowiązki²⁸.

4. Możliwość przekazania przez osoby fizyczne 1% należnego podatku na działalność organizacji pożytku publicznego

W wielu krajach funkcjonuje mechanizm, który wykorzystując, podatnik może wskazać w rocznym rozliczeniu podatkowym przeznaczenie określonej części należnego podatku dla sektora pozarządowego²⁹. Także w Polsce podatnik będący osobą fizyczną może przeznaczyć na rzecz jednej, dowolnie wybranej organizacji pożytku publicznego maksymalnie 1% podatku należnego, wynikającego:

1) z zeznania podatkowego złożonego w terminie określonym dla jego złożenia, albo

2) z korekty powyższego zeznania jeżeli została dokonana w ciągu miesiąca od upływu terminu dla złożenia zeznania podatkowego³⁰.

Otrzymane w ten sposób przez organizację pożytku publicznego środki finansowe mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego³¹.

Organizację, na rzecz której kwota ma zostać przekazana wskazuje podatnik wybierając ją z właściwego wykazu. Minister Pracy i Polityki Społecznej prowadzi w formie elektronicznej wykaz organizacji mających status organizacji pożytku publicznego na dzień 30 listopada roku podatkowego. Minister zamieszcza powyższy wykaz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej nie później niż dnia 15 grudnia roku podatkowego³².

Przekazania właściwej kwoty dokonuje naczelnik urzędu skarbowego właściwy miejscowo dla złożenia zeznania podatkowego, na wniosek podatnika³³. Za wniosek uważa się wskazanie przez podatnika

²⁷ Art. 26, ust. 6e ustawy o p.d.o.f.; W. Dmoch, T. Szymura, *Podatek dochodowy od osób fizycznych*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 411.

²⁸ Zob. E. Flor w: *Ustawa o podatku dochodowym*, s. 570-571; S. Babiarz, L. Błystak, B. Dauter, A. Gomułowicz, R. Pęk, K. Winiarski, *Podatek dochodowy*, s. 1045.

²⁹ A. Bartosiewicz, R. Kubacki, *Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych. Komentarz*, Difin, Warszawa 2006, s. 1151.

³⁰ Art. 45c, ust. 1 ustawy o p.d.o.f. oraz art. 27, ust. 1 u.d.p.p.

³¹ Art. 27, ust. 2 u.d.p.p.

³² Art. 27a, ust. 1 u.d.p.p.

³³ Art. 45c, ust. 1 ustawy o p.d.o.f.

w zeznaniu podatkowym albo w korekcie zeznania, jednej organizacji pożytku publicznego poprzez podanie jej numeru wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego oraz kwoty do przekazania na rzecz tej organizacji, w wysokości nieprzekraczającej 1% należnego podatku. Warunkiem przekazania powyższej kwoty jest zapłata w pełnej wysokości należnego podatku stanowiącego podstawę obliczenia kwoty, która ma być przekazana na rzecz organizacji pożytku publicznego, nie później niż w terminie dwóch miesięcy od upływu terminu dla złożenia zeznania podatkowego. Kwotę powyższą naczelnik urzędu skarbowego przekazuje w terminie od maja do lipca roku następującego po roku podatkowym, za który składane jest zeznanie podatkowe, na rachunek bankowy organizacji pożytku publicznego wskazany w wykazie, o którym jest mowa wyżej. Kwota ta jest pomniejszana o koszty przelewu bankowego. Należy także zwrócić uwagę na fakt, że podatnicy, podlegający ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu składający zeznanie podatkowe w trakcie roku podatkowego, wybierają organizację pożytku publicznego z wykazu określonego za poprzedni rok podatkowy³⁴.

5. Zwolnienia w podatku od nieruchomości

Dla organizacji pożytku publicznego, ważnym zwolnieniem – niosącym realną pomoc w ich działalności – jest zwolnienie z podatku od nieruchomości. W świetle ustawy o podatkach i opłatach lokalnych od opodatkowania zwolnione są nieruchomości lub ich części zajęte na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez powyższe organizacje³⁵.

Zwolnienie to ma charakter przmiotowo-podmiotowy tzn. zwolnione od podatku są określone nieruchomości lub ich części, jeśli zajęte są przez wskazany podmiot na oznaczone cele. Oznacza to, że zwolnienie obejmuje także nieruchomości niebędące własnością organizacji pożytku publicznego, a jedynie przez nie zajmowane (dzierżawione, wynajmowane)³⁶.

³⁴ Art. 45c, ust. 2-4 i 7 ustawy o p.d.o.f.

³⁵ Art. 7, ust. 1, pkt 14 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010, nr 95, poz. 613 z późn. zm.), cyt. dalej jako u.p.o.l.

³⁶ L. Etel, *Podatki od nieruchomości 2009*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 274.

Jeżeli nieruchomość jest własnością organizacji pożytku publicznego lub znajduje się w jej wieczystym użytkowaniu to zobowiązana jest ona, także dla nieruchomości korzystających ze zwolnienia, do złożenia deklaracji na podatek od nieruchomości, w której musi wykazać także nieruchomości zwolnione³⁷.

Ze zwolnienia mogą korzystać jedynie nieruchomości zajęte na prowadzenie nieodpłatnej działalności pożytku publicznego. W tym wypadku przez zajęcie należy rozumieć faktyczne wykorzystywanie nieruchomości do tego typu działalności. Jeśli jednak np. w jednym budynku prowadzi się działalność nieodpłatną oraz odpłatną to pomieszczenia na każdy rodzaj działalności powinny być wyodrębnione. W takim wypadku części nieruchomości zajęte na działalności nieodpłatną są od podatku zwolnione. Natomiast części budynku zajęte na działalność odpłatną powinny korzystać z preferencyjnych zasad opodatkowania (nie będą opodatkowane stawkami najwyższymi, ale wg stawek dla budynków tzw. pozostałych)³⁸.

Prezentując problematykę zwolnień organizacji pożytku publicznego z podatku od nieruchomości należy także zwrócić uwagę na fakt, że powyższe organizacje mogą nabywać prawo użytkowania nieruchomości należących do Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego na preferencyjnych zasadach. Oznacza to, że minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może dokonać darowizny nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa na rzecz organizacji pożytku publicznego. Natomiast w przypadku niewykorzystania nieruchomości na cel określony w umowie, a także w razie utraty przez organizację statusu organizacji pożytku publicznego – następuje odwołanie darowizny³⁹. Ponadto przy kupnie nieruchomości przez organizację pożytku publicznego właściwy organ za zgodą odpowiednio wojewody albo rady lub sejmiku, może udzielić bonifikaty od ceny sprzedaży – jeżeli nieruchomość będzie wykorzystywana na cele prowadzonej przez nie działalności pożytku publicznego⁴⁰.

³⁷ Art. 6, ust. 10 u.p.o.l.

³⁸ L. Etel, *Podatki*, s. 275-276.

³⁹ Art. 59, ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz. U. z 2010, nr 102, poz. 651 z późn. zm.), cyt. dalej jako ustawa o gospodarce nieruchomościami.

⁴⁰ Art. 68, ust. 1, pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

6. Inne niektóre preferencje finansowe.

Zwolnienie z podatku od czynności cywilnoprawnych. W ustawie o podatku od czynności cywilnoprawnych określono zwolnienie od tego podatku dla organizacji pożytku publicznego, jeżeli dokonują czynności cywilnoprawnych wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością statutową⁴¹. Takie zwolnienie wskazano nie tylko w powyższej ustawie, ale także w ustawie o działalności pożytku publicznego⁴². Prezentowane zwolnienie ma charakter podmiotowy i praktycznie obejmuje wszystkie czynności cywilnoprawne, których dokonanie powoduje powstanie obowiązku podatkowego dla podmiotów zwolnionych⁴³. Jak wynika z przytoczonego przepisu zwolnieniem objęto podmioty spełniające kumulatywnie dwa warunki: posiadające status organizacji pożytku publicznego i dokonujące czynności cywilnoprawnych wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością statutową⁴⁴.

Zwolnienie z opłaty skarbowej. Kolejnym istotnym zwolnieniem dotyczącym organizacji pożytku publicznego jest zwolnienie z opłaty skarbowej. Zwolnienie to jest zwolnieniem podmiotowym i ma zastosowanie wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością pożytku publicznego tzn. bez pobierania wynagrodzenia za prowadzoną działalność. Powyższe zwolnienie jest stosowane w przypadku, gdy takie organizacje dokonują zgłoszenia lub składają wnioski o dokonanie czynności urzędowej albo wnioski o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia⁴⁵. Nie jest to jednocześnie typowe zwolnienie podmiotowe, ponieważ oprócz posiadania specjalnego statusu organizacji pożytku publicznego, dany podmiot powinien spełniać określone kryteria przedmiotowe, a mianowicie: prowadzić działalność pożytku publicznego nieodpłatnie

⁴¹ Art. 8, pkt 2a ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010, nr 101, poz. 649 z późn. zm.). Zobacz też J. Zdanowicz, *Podatek od czynności cywilnoprawnych. Opłata skarbową 2009*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 75.

⁴² Art. 24, ust. 1, pkt 3 u.d.p.p.

⁴³ Z. Ofiarski, *Ustawy o opłacie skarbowej, o podatku od czynności cywilnoprawnych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2009, s. 417; K. Chustecka, *Podatek od czynności cywilnoprawnych w 2009 roku*, Difin, Warszawa 2009, s. 160.

⁴⁴ M. Szymankiewicz, *Podatek od czynności cywilnoprawnych. Leksykon opodatkowania*, ODiDK, Gdańsk 2010, s. 204.

⁴⁵ Art. 7, pkt 4 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635 z późn. zm.).

i w związku z taką działalnością dokonywać zgłoszenia lub złożenia wniosku o dokonanie czynności urzędowej albo wniosku o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia. Zwolnienie to nie może być stosowane w innych sytuacjach dotyczących organizacji pożytku publicznego np. gdy chodzi o ich działalność odpłatną. Można zatem stwierdzić, że zwolnienie to ma także charakter warunkowy⁴⁶.

Zwolnienie z opłat sądowych. Organizacje pożytku publicznego są także zwolnione z opłat sądowych. Zwolnienie to nie obejmuje jednak spraw związanych z prowadzoną przez te organizacje działalnością gospodarczą⁴⁷.

7. Wnioski

Zaprezentowane wyżej preferencje należy ocenić pozytywnie, wskazując przy okazji, że do najczęściej stosowanych należą preferencje podatkowe. Z jednej strony pomagają one kontynuować dobre polskie tradycje dotyczące działalności użytecznej publicznie. Z drugiej strony, pozwalają organizacjom pożytku publicznego na pełną realizację zadań statutowych związanych z pomocą państwu. Państwo nie zawsze jest w stanie pochylić się nad wszystkimi problemami swojego obywatela (osoby ludzkiej). Konieczność tą podejmują podmioty działające dla dobra publicznego i w sposób szczególny realizujące zadania i cele społeczne.

FINANCIAL PREFERENCES RELATING TO THE ACTIVITY OF A PUBLIC BENEFIT ORGANIZATION

Summary

Financial preferences, which are established by the government, are one of the widely accepted methods of financing public benefit organizations. Their main purpose is to achieve statutory goals of such organizations, which are generally public tasks. Financial preferences include income tax exemption for legal entities, property tax exemption, donations based on income tax laws, etc. Worth mentioning is the fact that tax exemptions and donations are most profitable.

⁴⁶ Z. Ofiarski, *Ustawy o opłacie*, s. 142-143.

⁴⁷ Art. 104, ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010, nr 90, poz. 594 z późn. zm.).